

SSK TEPECİK HASTANESİ DERGİSİNİN İLK BEŞ YILININ ANALİZİ

THE ANALYSIS OF THE FIRST 5 YEARS OF THE JOURNAL OF SSK TEPECİK HOSPITAL

Ragıp KAYAR
Vildan KALONYA

SUMMARY

We began to publish the first issue of our journal on March 1991. During the first 5 years, 10 issues have been published, covering 197 scientific writing in a total of 844 pages.

Papers can be divided into three groups:

Clinical Practices (70), Case reports (54) and review articles (27). The special type of papers, like scientific letters (13), editorial comments (7) and discussion (4), represented an important group which is seen rarely in domestic medical journals.

18 of 27 review articles have been requested by editor from an author who is expert in her/ his field.

In 5 years, 674 report from the peer reviewers for 271 admitted papers were taken. 133 of 271 papers (49.1%) have been accepted for publishing.

415 of peer reviewers (61.6%) were outside of our institution, and 259 (38.4%) of them were interior reviewers.

Key Words: Index Medicus, Journalism, Medical Journal, Medical Research, Publishing)

ÖZET

1991 Mart'ında ilki yayınlanan dergimizde 5 yıl boyunca basılan 10 sayıda 844 sayfa tutan 197 bilimsel çalışma yer almıştır. Bilimsel yazıların ilk 3 sırasını klinik araştırma (70), olgu sunumu (54) ve inceleme yazıları (27) almıştır. Bu arada mektup (13), editöryel yorum (7) ek tartışma (4) gibi yerli tıp dergilerimizde ender görülen yazı türleri önemli bir grubu oluşturmuştur. 27 inceleme yazısının 18'i (%66.7) editör tarafından ısmarlanmıştır.

5 yıl içinde yayınlanmak üzere başvuran 271 çalışma için 674 incelemeci raporu hazırlanmış ve 133'ü (%49.1) yayına kabul edilmiştir. İncelemecilerin 415'i kurum dışı (%61.6) 259'u (%38.4) hastanemizde çalışan hekimlerdir.

(Anahtar Sözcükler: Dergi, Tıbbi Araştırma, Tıp Dergisi, Tıp İndeksi, Yayıncılık)

Dergimizin Kuruluşu

1990 Şubatında Hastanemizce bir dergi çıkarılması görüşü ilk kez o dönemin baştabibi Sayın Dr. Hilmi Kumcuoğlu tarafından düşünülmüştür. Kendilerinin böyle bir dergiyi gerçekleştirmenin güçlüğü yanında, başlangıçta yazı bulmakta zorlanılacağı gerekçeleriyle önerilerinden vazgeçtiğini rahmetli şefimden (Op. Dr. Rauf Ekmekçi) öğrenmiştim. 4 yıldır bir başka kuruluşun dergisinde (İzmir Özel Sağlık Hastanesi Dergisi 1987-90) verdiğim çabaları bilen şefim, baştabibimizin düşüncesini ilgilendirir amacıyla aktarmıştı.

Ülkemizde yeni bir dergiyi çıkarma ve yaşatmanın cesaret kırıcı problemlerine rağmen "kurallar iyi konur, çiğnenmezse başarılabilir" düşüncesiyle baştabibimize başvurmaya karar verdim.

Baştabibimiz -ısrarım olmasaydı- neredeyse konuyu benimle tartışmaya bile gerek görmeyecek kadar ikna olmuştu! Kalıcı bir derginin gerektirdiği koşulların henüz oluşmadığını düşünüyordu. Kendilerine bölgemizdeki eğitim hastanelerinin sayısının ve varolan dergilerdeki uzun bekleme sürelerini hatırlattım. Bu bekleme süresinden düzenli yayınlanma ve artniyetsiz bilimsel denetimle olumlu etkileneceğimizi açıklamaya çalıştım.

İlimizde 2 tıp fakülteki, 7 eğitim Hastanesi bulunduğunu, bunların dergilerinde bir makale yayınlanmak için ortalama 2 yıl sıra beklendiğini, çoğunun düzensiz çıktığını ve yayın bulma sıkıntısı olmayacağını açıkladım.

Bu görüşmeden sonra baştabibimizin oluruyla hastanemizdeki hekimlerden oluşturduğum ilk yayın kurulu ile (Op. Dr. A. Arıkan, Doç. Dr. Ü. Bayol, Doç. Dr. B. Canbeyli, Doç. Dr. Z. Günel, Op. Dr. A. Peker, Doç. Dr. M. Selçuki, Doç. Dr. M. Tireli, Uz. Dr. I. Yaprak, Uz. Dr. C. Yavuzgil) toplanıp 34 isimden oluşan ilk Danışma Kurulunu belirledik. Bir broşür bastırıp dergimizin yayın ve danışma kurullarını ve gönderilecek yazılar için hep birlikte belirlemiş

olduğumuz kuralları duyurduk.

17 Mart 1991' de mütevazı bir törenle açılış yapılırken (Resim 1). 2. kattaki eski

kütüphanenin arkasındaki odada bir bilgisayar, bir fotokopi cihazı derginin ilk demirbaşlarını oluşturuyordu. Bu demirbaşları ve ilk sayısının baskı masraflarını Hastaneleri Kalkındırma Derneği başkanı Sayın Ülkü Uçel sağlanmıştı.

Derginin Bilimsel Denetimi

İlk 4 sayıda (Yıl 2 Sayı 1 dahil) incelemecilerin görevi kurum içi ve danışma kurulunda yeralan dış incelemecilerce yürütüldü.

5. nci sayı (Yıl 2 Sayı 2) dan itibaren inceleme görevi ağırlığı kurum dışı ve danışma kurulu dışına taşı. Böylece her sayıda "misafir incelemeciler"e teşekkür listeleri yayınlanmaya başladı (Tablo 1).

TABLO 1. Derginin Bilimsel Denetimindeki Görevli Sayısı

Yıl	1	1	1	2	2	2	3	4	5	5
Sayı	1	2	3	1	2	3	1-3	1-3	12-3	
Yayın Kurulu										
aktif	6	6	6	5	7	7	5	5	5	4
toplam	10	9	9	12	13	13	13	5	5	4
Danışma Kurulu										
aktif	13	13	13	11	11	11	5	10	7	9
toplam	34	35	35	35	36	36	45	14	15	16
Misafir Danışman	-	-	-	-	17	29	12	28	13	28
Toplamaktif	19	19	19	16	35	47	22	43	25	41

Yayın kurulu başlangıçta 9-13 arasında üyeden oluşuyordu. Bunlardan 5-7'sinin (Ort.% 53) derginin bilimsel içeriğine kat-sayısı oldu. Son 3 sayıda yayın kurulunu oluşturanların sayısı (katkısı olmayanlar çıkarılarak) 4- 5'e indirildi (Ort. %100).

Danışma kurulunda yeralanların sayısı 34-45 arasında değişirken bilimsel katkıları olanlar 5- 13 arasında (Ort. %30) değişti. Son 3 sayıda Danışma kurulundakilerin sayısı 14-16'ya indi ve katkısı olanlar 7-10 arasında idi (Ort. %58).

Böylelikle Yayın Kurulunun işlevi ilk 7 sayıda % 53 iken son 3 sayıda % 100'e, Danışma Kurulunun katkısı ise %30' dan % 58'e yükseldi.

Yeni bir incelemeceye görev verirken dik-kate aldığımız prensipler şunlardır:

1. Eleştirisi, yorumu ve katkı bakımından aktif yeterli, düzeye sahip olmak,
2. Değerlendirme sürecini hızlı bir şekilde gerçekleştirebilmek
3. Olumlu, yapıcı ve olgun bir üslup kullanmak

Önceden seçilmiş kurulda yeralan isimler kendilerine görev verildiğinde "inceleme-ci raporları"ndaki performansları doğrultusunda yerlerini korudular veya yerlerini yeni isimlere terkettiler (Tablo 2)

TABLO 2. Misafir Danışmanların Kurumu

EÜTF	36
9 EÜTF	22
ATATÜRK DEV HASTN	11
SERBEST	6
DİĞER	51
	127

Görüldüğü gibi yeni bir dergi oluşumuz; bizlere daha iyiyi arama dürtüsüyle sürekli değişip gelişerek bir öncekinden daha iyi bir düzeye ulaşma fırsatını verdi.

Dergimizde Yayınlanan Çalışmaların Kaynağı

Dergimizde yayınlanan 196 çalışmanın

en önemli kaynağı kendi hastanemizdeki hekimlerdi (Tablo 3). 41 çalışma (%20, 9) ile hastanemiz başta gelirken bunu 29 çalışma ile Ege Tıp ve 13 çalışma ile 9 Eylül Tıp Fakültesi izledi. Toplu değerlendirme Tıp Fakülteleri 60, SSK Hastaneleri 59 ve Sağlık Bakanlığı Hastaneleri 15 yayınladı en önemli kaynakları oluşturdu .

Yazıların Çeşitleri

Dergimizde yayınladığımız 196 bilimsel çalışmanın en büyük bölümü orjinal klinik araştırmalardı (Tablo 4-5). 70 klinik araştırmaya (%35.9), 54 olgu sunumu (%27.7) ve 27 inceleme yazısı (%13.8) izliyordu.

Tablo 4 incelendiğinde 5 deneysel çalışma, 13 mektup, 7 editöryel yorum ve 4 ek tartışmanın yayınlandığı dikkati çekmektedir.

Bu arada tıp tarihi ve dergilerin sorunları ile ilgili 7 makale, ayrıca 20 kitap tanıtımı, 12 biyografi, 10 haberler ve 10 editörden yazısına (İngilizceleri de vardı) yer verildi.

Basılan sayfa sayısı ise (Tablo 6) ilk 2 yıl 204 ve 255 iken son yıl 212 oldu. Toplam basılı sayfa 844 oldu.

TABLO 3. Yayınlanan Çalışmaların Yapıldığı Kurumlar

SSK Tepecik	41
EÜTF	29
9 EÜTF	13
SSK Buca/ Bozyaka	6
Atatürk Dev Hastn	6
SSK Ege D. Evi	5
KTÜ TF	4
İzmir Serbest	4
Uludağ TF	3
Selçuk TF	3
Afyon SSK	3

DİĞER Kurumlar 27 *

(*) 24 faklı Kurumda

TABLO 4. Dergide Yayınlanan Çalışmaların Türü

Çalışma Türü	1991	1992	1993	1994	1995	T	%
inc. Yazısı	4	8	4	3	8	27	(13.8)
Den. Çalışma	2	2	1	0	0x	5	(13.8)
Kli. Araştırma	17	23	7	5	18	70	(35.9)
Olgu Sunumu	18	15	4	3	14	54	(27.7)
Ed. Yorum	0	..2	1	0	4	7	(3.6)
Mektup	1	7	0	2	3	13	(6.7)
Yanıt	1	4	0	0	1	6	(3.0)
Ek. Tart.	0	..3	0	1	0	4	(2.0)
Tıp Tar.	1	4	1	1	0	7	(3.6)
Diğer	2	0	0	1	0	3	(1.5)
						Toplam	196
Kli. Tanı	6	8	4	0	2	20	
Biyografi	2	4	2	1	3	12	
Haberler	3	3	1	1	2	10	
Editörden	3	3	1	1	2	10	
						Toplam	52

TABLO 5. Yayınlanan Çalışmaların Dağılımı

	S	%
1. Kli Araştırma	70	35.9
2. Olgu Sunumu	54	27.7
3. İnc. Yazısı	27	13.8
4. Mektup	13	6.7
5. Diğer	32	15.9

TABLO 6. Basılan Sayfa Adedi

Cilt	1			2			3		4		5	
Sayı	1	2	3	1	2	3	1-3	1-3	1	2-3		
	66	83	55	87	85	83	96	77	103	109		
Toplam	204			255			96	77	212			

Baskı Standartları

Dergi çıktığından bugüne kadar aynı dizgi ve baskı şirketince (Duyal Grafik ve Matbaası- İzmir) hazırlanmaktadır.

Dergi kapağı, dizaynı ve içerik formatı 5 yıl boyunca birkaç küçük ayrıntı dışında değiştirmedir. Yalnızca 1 cilt 2. sayıda derginin amblemi (yılan sarılı T harfi) küçültülerek yukarı alındı ancak beğenilmediği için ilk sayıdaki yerine aynı büyüklükte konmaya devam edildi.

3. ciltten sonra kapağa sayının yayınlandığı ay yazılmasından vazgeçildi. Cilt 5 Sayı 2- 3' ten itibaren kapakta iki ayrı yerde yeralan (vol. no.) yazılarından en altta yer alanı kaldırıldı. Cilt 5 sayı 1' den itibaren ön kapaktaki (Dergisi) kelimesi altına "a peer review Journal" (hakem değerlendirmeli dergi) yazısı eklendi. Cilt 4 Sayı 1- 3' ten itibaren makale ilk sayfasında yıl/ sayı "Index Medicus" formatında kısaltılmış dergi adıyla birlikte yayınlanmaya başlandı. Cilt 2 Sayı 1' de kapaktaki İngilizce dergi adının altına "TURKEY" eklendi.

Dergimizde Vol 2 Sayı 3'ten itibaren çalışmanın yapıldığı kurum isimlerine içerikte yer verilmeye başlandı. Cilt 3 Sayı (1-3) den itibaren Türkçe içerik arka kapak ve iç yüzüne alındı, İngilizce içerik baştaki eski yerine bırakıldı.

Cilt 3 Sayı (1-3)ten itibaren daimi istatistik ve Vol 4 Sayı 1-3'ten itibaren İngilizce dil danışmanları görevlendirilmiştir.

Cilt 4 Sayı 1-3'ten itibaren misafir incelemecilere yayın ve danışma kurulu ile aynı sayfada yer verilmeye başlanmıştır.

Cilt 5 sayı (2-3)'ün İngilizce yayına yer verilen son sayı olmasına karar verilmiştir.

Derginin boyu en çok 10 mm eni 4 mm kadar değişti.

TABLO 7. Derginin Basılma Düzeni

Yıl	Vol.	Sayı	Çıktığı Tarih	Gecikme
1991	1	1	3.91	-
	1	2	7.91	-
	1	3	10.91	-
1992	2	1	4.92	-
	2	2	9.92	1 ay
	2	3	6.93	6 ay
1993	3	1-3	3.94	11 ay
1994	4	1-3	9.94	5 ay
1995	5	1	6.95	2 ay
	5	2-3	3.96	7 ay

Tablo 7' den de görüleceği gibi ilk 5 sayı hemen hiç gecikmesiz çıkmış ancak 6.ncı

sayıdan itibaren yoğunlaşan bilimsel denetim kabul edilen makale sayısını azalttığı için önemli gecikmeler yaşanmıştır. Hatta 93 ve 94'te tek sayı çıkmasının en önemli etkenlerinden biri başvuran ve kabul edilen makale sayısının yetersizliği olmuştur.

Yabancı Dildeki Makaleler

10 sayıda 8 İngilizce makale yayınlandı. Bunların 4'ü yurtdışından (3 Japonya, 1 Belçika) gönderildi. Ancak Türkçe bir tip dergisinde tamamen İngilizce makale yayınlamanın mantığına artık inanmadığımız için 1996'dan itibaren yabancı dilde makale basılmamasına karar verildi ve bu 95'in son sayısında yazarlara duyuruldu.

Dergide Tektiplilik ve Tutarlılık

Dergideki makalelerin bölüm başlıkları ve kaynaklarının uluslararası standarda (Index Medicus'a) uygunluğu sağlanmıştır.

Okurlarla İletişim Kurma Çabaları

Bir derginin yeterli sayıda okur tarafından incelendiğinin en sağlıklı kanıtı ya-

yınlanan mektup sayısıdır. 10 sayıda bazı sayılar arasındaki uzun kesintilere rağmen 13 mektup 6 yanıt yayınladık. Her sayıda "Haberler" ve Editörden" başlığı altındaki yazılarla okurlarımıza hastanemizde ve dergide olan değişiklikleri açıkladık. 20 Kitap tanıtımı ve 10 biyografi ile hem yenilikleri duyurduk hem de yaşayan /kaybettiğimiz büyüklerimizi tanıttık.

Kongre haberleri ile yerli ve yabancı kongrelerin tarihlerini ve temas adreslerini yayınladık.

Yıllık ve Beş Yıllık Konu-Yazar Dizini

Araştırmacıların kullanımını kolaylaştırmak için dergimizdeki bilimsel yayınların konu ve yazar dizini her yıl (tek sayı çıkan 3 ve 4.ncü ciltler hariç) son sayıda yayınlamıştır.

5 yıllık toplu konu-yazar dizini ise bu sayıda (6.cilt 1-2.nci sayı) yayınlanmaktadır.

Yanlış Düzeltme

Çok önemli ve içeriği etkileyen yanlışlar bir sonraki sayıda düzeltilmiştir.

Baştabibimiz Dr. Gülsen Okan, Eski baştabibimiz ve dergimizin kurucusu Dr. Hilmi Kumcuoğlu'na teşekkür plaketi sunarken.

Derginin 5.Yıl Kutlama töreni: (Önden arkaya doğru) Ülkü Uçel (Hastaneleri Koruma ve Kalkındırma Dernek Başkanı, Dergimiz eski finansörü), Dr. Gülsen Okan (Baştabibimiz), Dr. Hilmi Kumcuoğlu (Eski Baştabip, dergimizin kurucusu), Dr. Tuncay Ocaoğlu (Bölge Müdürümüz), Dr. Süreyya Menteşoğlu (Ege Doğumevi Baştabibi), Dr. Ümit Bayol (Patoloji Lab. şefi.)